

Spuitschade door glyfosaat?

Henk van der Scheer

Eind januari 2008 kreeg de redactie een schrijven van een verontruste, boze imker uit de omgeving van Arnhem. Meer dan de helft van zijn 50 mooie volken en volkes, verspreid over meerdere standen, waren dood. Enkele kleine volken waren weliswaar dood door zijn eigen schuld (te weinig voer), maar de rest was vergiftigd door glyfosaat. Dat wist hij zeker.



Een gemeenteburgemeester had hem nog diezelfde middag bericht dat er in oktober/november 2007 op grasranden en stoepen was gespoten met dat middel dat als werkzame stof zit in o.a. Roundup, een onkruidbestrijdingsmiddel. De ambtenaar had tegen de betreffende imker gezegd dat er met een 'veilig' middel was gespoten. De imker is het hier helemaal niet mee eens en verzoekt de redactie aandacht te besteden aan glyfosaat. Bij deze.

Bovendien wil ik er op wijzen dat een imker ten allen tijden de AID in moet schakelen bij een verdenking van bijensterfte door bestrijdingsmiddelen. Dat heeft deze imker verzuimd.

Metten is weten

Nu wil het geval, dat er in de loop der jaren bij de AID en de imkerorganisaties vele meldingen zijn gedaan over spuitschade door diverse bestrijdingsmiddelen, maar nog nooit één waarbij de verdenking viel op glyfosaat. Bijna altijd ging het om insecticiden. Alleen in 1990 meldden

drie imkers spuitschade en verdachten het herbicide MCPA, dat toen gebruikt was door waterschappen. In proeven bleek echter dat het middel pas in hoge doseringen toxisch is voor bijen en dat bijen die bespoten zijn met het sterk geurende MCPA, niet worden doodgestoken door de wachtbijen op de vliegplank.

Helaas is, voor zover bekend bij de redactie, door de Arnhemse imker geen deskundige ingeschakeld, c.q. de schade gemeld bij de AID, de imkervereniging of bij Bijen@wur (voorheen PPO-Bijen). Daardoor blijft de gedupeerde imker met lege handen staan en weet ik niet waarvoor ik u eigenlijk moet waarschuwen. Ik kan u alleen maar raad geven. Meld elk verdacht geval van spuitschade bij de AID (zie de adressen op de achterkant van dit blad) en/of bij de vereniging en zend ook de onderzoekers van bijen@wur een monster dode bijen voor diagnose van de doodsoorzaak. Er zou best nog eens een ziekte in het spel kunnen zijn.

Registratie/toelating

Over de giftigheid (toxiciteit) van glyfosaat wordt verschillend gedacht en natuurlijk zijn er ook alternatieven voorhanden om grasranden en stoepen te behandelen, maar elk heeft zo zijn voor- en nadelen. Bij de keuze wordt veelal gelet op effectiviteit en kosten en in de afgelopen jaren ook op milieuvriendelijkheid. In Nederland is de beoordeling van de risico's en de toelating van bestrijdingsmiddelen opgedragen aan het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (CTGB) te Wageningen. Daarbij worden de Europese richtlijnen in acht genomen. Mocht iemand het met een beoordeling niet eens zijn, dan kan er bezwaar worden aangetekend. Over elk toegelaten middel is op de site van het CTGB (www.ctb.agro.nl/) veel informatie te vinden. Dat betreft de eigenschappen van een middel alsmede de toxiciteit voor mens en dier (o.a. bijen en hommels) en voor het milieu. Ten aanzien van glyfosaat meent het CTGB dat het middel relatief



foto's H. van der Scheer

ongevaarlijk is en daarom onder bepaalde voorwaarden ook gebruikt mag worden door (niet-gecertificeerde) particulieren. Het is dan ook te koop in tuincentra. Wel wordt gewaarschuwd dat het irriterend kan zijn voor de huid en de ogen, gevaarlijk is voor waterorganismen en uit de buurt moet worden gehouden van kinderen.

Toepassing

Natuurlijk doodt glyfosaat (bijna) alle planten die ermee worden bespoten (daar is het voor bedoeld). Het remt namelijk de biosynthese van aromatische aminozuren. De eiwitsynthese wordt hierdoor verstoord met als gevolg dat de aminozuren glutamine en glutaminezuur zich ophopen in de plant. De plant sterft binnen enkele weken volledig af. Zodra glyfosaat in contact komt met de bodem, wordt de werkzame stof geïnactiveerd en afgebroken. De halfwaardetijd voor omzetting in grond bedraagt bij 20°C gemiddeld ruim 18 dagen. Opname door de wortels via de grond vindt niet plaats. Glyfosaat mag in de teelt van vele gewassen worden toegepast; ook op onbeteelde percelen en op straatstoepen. De (beroeps)toepassers dient in al die gevallen wel gecertificeerd te zijn.